

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei

Apare odată în săptămână: Duminică.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada Eminescu N-rul 18.
Telefon pentru oraș și județ: 266.

Nr. 2947/1925.

Ordin circular

cătră toate oficiile protopopești și parohiale din eparhia ort. română a Aradului.

Aflând dela administrația tipografiei diecezane, că spesele cu tipărirea organului oficial „Biserica și Școala” nu se acopăr din taxele de abonamente și din taxele pentru publicarea concurselor și altor inserate, pentru acelea sunt stabilite în sume, cari azi nu mai corespund celora din timpul de pace, — taxele abonamentelor le urcăm la 100 lei anual cu începere dela 1 Ianuarie 1926.

Aducem acestea la cunoștință tuturor organelor protopopești și parohiali spre acomodare în ce privește susceperia abonamentului în preliminarele parohiali și protopopești pe anul 1926 cu aceea, că abonarea organului oficial „Biserica și Școala” este obligatorie pentru fiecare comună bisericească și oficiu protopopesc, pentru că în acest organ se publică ordine și circulare ce privesc pe toate comunele bisericești, oficiile protopopești și parohiali din eparhia Aradului.

Toate exemplarele organului oficial sunt a se păstra, iar la finea anului vor fi compactate și așa păstrate în arhivele oficiilor protopopești și parohiali.

Pentru nerespectarea acestui ordin circular facem răspunzători pe toate organele parohiali și protopopești din eparhie.

Arad, din ședința cons. a Senatului episcopesc ținută la 22 August 1925.

Dr. Grigorie Gh. Comșa,
Episcop.

Glasul unui protoiereu.

Este de mare însemnătate să știm ce anume necesități are azi sufletul omenesc, care sunt slăbiciunile și părțile bune ale lui. Apoi trebuie să găsim mijloacele de vindecare, de înlăturare a răului.

Însă nici atunci nu suntem încă la o stare mângăietoare. Ne întrebăm unde sunt luptătorii, unde este misionarismul? La aceasta întrebare lăsăm să răspundă cuvintele atât de frumoase adresate P. S. Sale Episcopului nostru Grigorie de către protoiereul Alexandru Munteanu, care din tractul Tileagd (Oradea-M.) a trecut la protopopiatul Răcășdia din eparhia Caransebeșului.

Părintele protoiereu zice între altele:

„Vă trebuie multă răbdare, ca să creați o pleiadă de oratori bisericești, cari să fie în stare a-și face datoria de misionari, într'un timp când vorba lui Nichifor Crainic — cațavencii liber-cugetători, puzderia de târâie brâu, a burghezimei intelectuale dela noi, strică pătura sănătoasă a țărânilor de prin satele noastre și-i nimicește credința.

Știm că, „lucrătorii sunt puțini, iar sece-rișul este bogat”.

Lucrul acesta se cam observă pretutindenea!

Il observ și eu acolo, unde voia lui Dumnezeu m'a trimis să predic, și să deștept conștiințele amorțite. Mi-se pare însă, așa de scurtă viața pentru a putea desgroapă din adâncurile conștiințelor și cele mai ascunse păcate, încât socotesc uneori că, nici cel mai conștient predicator nu va ajunge să guste bucuria întreagă a rezultatelor muncii sale.

Dar fie ori și cum, datoria supremă de-a vesti cuvântul fără încetare — cu vreme și fără de vreme — trebuie să ardă ca o făclie înaintea mea și a tuturor preoților, cari sunt nebuni pentru Christos și cari doresc a-i servi cu sufletul plin de credință și evlavie. Fără acest idealism nu suntem vrednici de slujba preoției”.

Până aici grăiește părintele protopop! Și acum să se întrebe fiecare preot pe sine: Oare vede arzând înaintea sa făclia datoriei? Răspunsul ce-și va da fiecare la această întrebare trebuie să fie oglinda fidelă a conștiinții preoțești.

Să rugăm pe Dumnezeu să ne ajute ca aceasta conștiință să fie cât mai curată prin munca noastră.

Vizitație canonică în Comlăuș.

P. S. nostru episcop Grigorie a vizitat Duminecă în 30 August a. c. fruntașa parohie Comlăuș. Despre aceasta vizitație n'au fost nimeni încunostințați în prealabil.

Nici că se puteau mai bine întocmi lucrurile ca P. S. Sa să se convingă de situația parohiei. Se nimerise că tocmei în acea zi credincioșii din Comlăuș, având sfințirea clopotelor, au tixit spațioasa și frumoasa biserică. P. S. Sa s'a convins că a găsit în Comlăuș cel mai bun cor bisericesc, compus din țărani, din câte a auzit în scurta pastorație de abia două luni.

La Priceasnă P. S. Sa a predicat despre modul creștinesc de întrebuițare a averii, mănecând dela pilda tânărului care se închinase când a venit la Isus, dar a plăcut întristat când i-s'a dat povața să-și vândă averile și să facă milostenie. P. S. Sa a întrețesut pilde plastice cari au plăcut mult și a stors lacrimi din ochii tuturor, când a vorbit despre Gheorghe Boariu din Comlăuș, care patru feciori a avut, dar toți au căzut în războiu, iar el — bătrânul — și-a pierdut lumina ochilor și rămânând fără avere, cerea milă la ușa bisericii.

Sfințirea celor două clopote s'a făcut de către preoții locali Ioan Stana și Zenovie Brădean cu concursul preoților Virgil Mihulin din Arad și Cornel Musca din Carand, jud. Bihor. A cuvântat frumos preotul Ioan Stana.

După terminarea sfintelor slujbe, P. S. Sa a continuat drumul spre Șimandul de jos.

Conferența eparhială din Martie 1906.

(Continuarea articolului V.)

Exhaustată din partea Conferenței eparhiale latura duhovnicească a chestiunii, mai rămâne de discutat latura materială.

II. *In direcțiunea materială* raportorul Pr. Givulescu propune:

1. *ștergerea birului*, care este așa de supărăcios (mai ales în regiunile atinse de sectari ori de confesiunile eterodoxe, cari ne fac concurență tocmai prin abandonarea birului și a stolelor), iar birul să fie înlocuit cu ajutor dela Stat; — până atunci însă preoțimea să nu forțeze încasarea birului, deoarece procesele de felul acesta sunt mai păgubitoare pentru biserică decât toate celelalte scăderi ale noastre.

Episcopul-president reliefează latura morală-pastorală a legăturilor prin păstrarea birului.

Protopopii G. Sârb și N. Roxin constată și ei, că poporul încă tinde serios să scape de sarcina birului.

După mai mulți cuvântători, raportorul Pr. Givulescu își menține propunerea, sprijinindu-se și pe fenomenul dureros, că preotului nu odată i-se dau, în

bir, bucatele cele mai slabe, sub cuvânt că și așa preotul are acum „plată dela împărăție” și că, dacă nu iartă birul, poporul amenință odinioară cu trecere la una-ție, iar acum cu desertare la baptism. Accentuiază situația nedemnă, că numai preotul singur mai e osândit să bată pragurile altora după leafa sa, alături de slujitorii satului.

Drept *concluz* conferența enunță: Chestia birului rămâne, pe mai departe, obiect de studiu; iar până la rezolvire Preoțimea să fie avizată a se feri de orice incorectități, mai ales la încasarea birului preotesc.

2. Raportorul se ocupă și de *chestia stolelor*. Cere ca Consistorul să adune materialul informativ și de studiu în chestiune, reglementând stolele, iar până la întocmirea unui nou stolar, preoțimea să se ferească de exacțiuni stolare.

Conferența abtă dela a aduce un *concluz concret* în aceasta materie deoarece în chestiune se luaseră măsuri prin circulara No. 1410 din 1/14 martie 1904, ci numai se cerea împospătarea acelor măsuri.

3. Raportorul mai propune ca, pentru a se ajunge la mai mult timp fizic disponibil pentru activitate spirituală, să se *simplifice administrația bisericească*.

Conferența îl încredințează pe raportor, să prezinte proiect concret în materie.

Problema, atât de importantă încă acum 19 ani, a alimentării sentimentului religios în popor, eră pusă destul de larg și destul de bine, totuși, fără a ne alege cu un oarecare bine mai de seamă de pe urma acelor discuțiuni. *Cateheza și predica* și-au ținut cursul și pe mai departe în obișnuitul ogaș patriarhal. Ele n'au putut țineă pept stricăciunilor provenite dela sectele cari începeau de pe atunci să mișune destul de îndrăzneț și să prindă teren în eparhie. Pe lângă ideia de a lucra în popor, pentru edificarea lui sufletească, prin *propaganda slovel tipărite*, s'a trecut fără a i-se da importanță reală, — *Chestiunea sectară*, deși însemnă o rană ce se pronunță tot mai mult pe corpul sfintei Biserici și însemnă și o primejdie politică (deputatul ungar Almai Oliver cerea sprijinirea sectarilor români ca un mijloc de a soluționa chestia românească din statul ungar), n'a fost privită oblu în față. — De o acțiune oarecare, de a se fi trimis cineva din centru să studieze în fața locului mișcările sectare, nu am cunoștiință și, și mai puțin de aceea, că s'ar fi mai gândit cineva la ideia de predicatori ambulanți cu asemenea misiune, ori la o reformă a seminarului sub raportul religios și educativ. — *Sf. Mănăstire, cu avutul ei și, mai ales, cu Clerul ei monahal*, în continuă scădere numerică, nu a căutat să fie pusă în slujba apostolică a propagandei religioase în popor (decât numai odată la an, când, la hramul ei, poporul mergea la mănăstire). — *Instrucțiunile spectacole și sistematice*, cerute de Conferență a se da preoților pentru orientarea lor în activitatea pastorală,

n'au mai văzut lumina. — *Tinerii* cari s'au gândit, de donă decenii încoaci, la studii academice-bisericești, au plecat la studii din inițiativa *lor proprie*, iar când au întors acasă, oameni cu studii în regulă, nu au aflat aplicare la noi, și au trecut în serviciul altor eparhii, iar dieceza Aradului, sub raportul sucrescenței, a rămas cea mai slabă, poate. — *Conferențele pastorale*, cari se cereau să fie organizate în mod obligator și în mod sistematic, au rămas pe din afară de preocupările oficialității. D'abiă că am reușit în vr'o doi ani să țin la suprafață, ca referent școlar, conferențele catihetice, la cari — în câteva protopoplate — a participat, ca delegat consistorial, actualul Prea Sfințit Episcop dela Oradea mare, fiind pe atunci profesor de catihetică și director la seminar. A lipsit va să zică, *acțiunea sistematică de a organiza și sporii puterile de muncă și de a le trimite în lupta apostolică* pentru triumful credinței noastre și pentru sporirea simțului religios și a vieții creștinești în sinul poporului.

Pe deasupra de toate aceste lipsuri, am rămas și pe mai departe cu multele neajunsuri, ce se derivă din *abuzurile poporului cu birul* și din reacțiunea unor preoți de a se recompensa în schimb prin *exagerarea stolelor*. O normă stolară nouă nu a mai fost creiată, deși trebuia, după cum a lipsit și stăruința de a lovi aspru în *toate* abuzurile de stole, prin cari se lucră tocmai împotriva scopului sfânt, de a desvolta sentimentul religios în popor.

Aceste constatări nu se fac pentru a supăra pe cineva, câtă vreme ele pornesc exclusiv din intenția — nu de a face reproșuri pentru trecut, ci — de a *ușora noului regim eparhial*, inaugurat mai ieri, să se găsească în mijlocul *preocupațiilor bune*, dar uitate, ale regimului eparhial din trecut, rămase *ca o moștenire* și, în aceeași vreme, și *ca o datorie* de achitat.

Experiențele ce le fac, în centrul eparhiei, ca cel mai vechiu azi în serviciul de asesor consistorial și ca fost notar al Conferenței din chestiune, așa cred îmi dau nu numai dreptul, ci îmi impun și datoria să fac aceste comunicări, potrivit conștiinței mele, care și ea îmi cere s'o împac prin acest scris.

Ar mai rămâne de clarificat întrebarea: de ce iau cuvântul în publicitate? Pentru două motive: întâi, că, după situația oficiului meu de asesor referent școlar, nu am titlu să intervin la deliberarea chestiunilor de caracter pur bisericesc; — al doilea: decât să intervin la P. Sf. meu Stăpân prin informații și indicații de natură confidentă în atari treburi ce cad în afară de atribuțiile mele oficiale și să fiu eventual rău înțeles de ori și cine, *mai prefer publicitatea, care să mă osândească, dacă sunt greșit, ori să presioneze și ea, pentru îndreptarea scăderilor, dacă ele vor fi existând*, după cum eu o cred.

Dr. Gh. Ciuhandu,
asesor consistorial.

Omiletica practică: Predica-Catiheză

de Pr. CAIUS TURICU prof. la teol.
(Urmare).

Schița generală a predicii-catiheze.

Este un adevăr experiat printr'un lung șir de dureroase poticniri și rătăcirii în pustiu, că nici un lucru în viață nu se poate face fără a avea *planul* acelei acțiuni ce se proiectează ori mai bine zis ce se plănuește. Această plănuire este în domeniul pedagogiei tâlcuit prin cuvântul: *schită*.

Fiecare acțiune își are schița ei specifică. Nainte de a putea da diferite schițe speciale, trebuie să dăm o schiță în care se cuprind toate principiile despre cari am vorbit până aci. Această alcătuire este aceea ce numim: *schită generală*. Ea ne dă în acest caz în reasumat principiile pe cari se bazează predica-catiheză. Ea va cuprinde acele stațiuni prin cari trecem ca să ajungem la scop purtați de mijlocul de comunicație: meditația.

La capitolul unde am tratat despre materia predicii-catiheze am zis că această unitate se luminează din mai multe puncte de vedere. Noi odată — cu o ocazie — va trebui să o luminăm dintr'un singur punct pe care l-am numit acolo nucleu-verset. Am astfel stațiunea și punctul de plecare, tot atunci am și ținta călătoriei: mântuirea, și am și organul ce mă va purta până la țintă: meditația. Am văzut în capitolul precedent, că aceasta trece purtându-ne prin anumite stări: zugrăvește tablou, aprofundează și aplică învățături ca apoi să devie fapte. Iată deci schița generală a predicii-catiheze:

1. *Unitatea evanghelică.*
2. *Versetul nucleu* ce pornește meditația.
3. *Tablou senzitiv* pentru intuiție, pe scurt: *intuiția.*
4. *Intuiția aprofundată* ori pe scurt: *aprofundarea.*
5. *Aprofundarea exteriorizată* în aplicări la fapte creștinești ori pe scurt: *aplicarea.*

Trecerea prin aceste cinci stări se petrece spontan, pe neobservate fără forțări ce obosesc mintea, fără bătăi de cap. Cursul e senin, fără sguidiri și poticniri, căci aparatul ce ne poartă prin ele este perfect: perpetuu mobil, fără fricțiune și fără noi alimentări de putere. Este peatra cea din capul unghiului: meditația.

Omiletica teoretică ar trata acum separat fiecare din aceste stări, arătându-le ființa lor, importanța lor, vorbind cu un cuvânt despre ele. Aceasta noi o putem face fără a mai vorbi

aci separat, fiindcă *le-am văzut funcționând* în exemple, cazuri concrete din capitoliul trecut. Omiletica practică vrea să fie demnă de numele ei și tocmai de aceea nu vorbește *despre* — ci arată funcționând cutare și cutare lucru. Deci mult mai practic va fi dacă vom da aici câteva schițe la anumite ocazii, așa dar speciale. Din ele vom vedea funcționarea stărilor, fără să mai trebuiască a vorbi despre ele. Și ca să fim de tot practici nu vom lua aceste schițe speciale una de aici, una de colo, ci vom lua o zodie a anului bisericesc și vom da din aceea zodie toate schițele speciale. Timpul cel mai înălțător din anul bisericesc cade în zodia Penticostarului, vom lua-o pe aceasta.

Schițe speciale.

Șirul acestor schițe speciale toate din zodia Penticostarului va deschide-o cea a Invierii, pe care nu voi da-o ca schiță pură, ci voi arăta *întregul mers*, contribuind astfel la două lucruri: păstorul ce va ceti acest studiu va avea nainte o icoană completă din care va putea ceti clar meditația, iar a doua oară va avea chiar un model pentru prelucrarea celorlalte ce se dau pure, ori pentru crearea altor schițe, pe cari le va putea prelucra cu ușurință. Un lucru numai: meditația, fără ea nu ajungem la scop. Urmează dar schița primă prelucrată, ce va fi continuată apoi de un șir de schițe pure, indicând mersul și nu trăind întregul mers cum îl face cea dintâi. Aceasta ne mai dă tot odată și funcționarea meditației în decursul trecerii prin cele cinci stări, vădind tot odată și esența acestor stări despre cari am zis că nu voiesc să vorbesc, ci să le arat *funcționând*, în lucrare.

(Va urma)

Români îmbrățișați meseriile.

Apel către factorii intelectuali dela sate.

Aspirațiunile noastre sociale pe terenul industriei și comerțului a început a-și crea calea adevărată apropiându-se mereu de scopul dorit ca și elementul românesc să la parte activă în industrie și comerț. Propaganda pentru îndrumarea băieților români la industrie și comerț și-a avut efectul dorit. Țăranii români încep a înțelege că fericirea băieților nu este de a se căuta numai la coarnele plugului; adevăratul izvor de îmbogățire fiind industria și comerțul.

Orașele mai înțelegătoare a timpurilor în care trăim și cu mai multă dragoste față de elementul românesc n'a așteptat până când guvernul a rezolvat o chestiune foarte importantă pentru neamul românesc făcând legea înființării Căminelor de Ucenici, ci cu o oară mai înainte a înființat aceste Cămine înrolând tinării vlăstari din satele noastre la industrie și comerț în vederea adevăratei naționalizării a industriei și a comerțului nostru.

Căminele de ucenici din Timișoara azi patru la număr, mai pot primi un număr restrâns de elevi. Sporirea Căminelor deocamdată stagnează. Măestrii însă ne cer zilnic băeți, între aceștia sunt și mici măestri din oraș și din frumoasele comune germane din Banat, cari dispun de o industrie foarte dezvoltată. Cine azi nu cunoaște dibăcia măestrilor șvabi fiind cei mai iscusiți fauri, rotari, tocaci, tâmplari, tinichigeri, brutari, zidari din Banat.

În Căminele de Ucenici se primesc numai elevi a căror părinți se îngrijesc de vestmintele lor pe întreaga durată a uceniciei.

Maestrii mici din Timișoara și cei din județ le dă însă și îmbrăcăminte.

Lată o ocaziune de a plasa și băeți săraci și lipsiți de mijloace a căror părinți nu sunt în stare nici de a-i prevedea cu îmbrăcăminte necesară. Plasarea acestor elevi se va face de către Societatea de încurajare a elementului românesc la industrie și comerț din Timișoara, de câte un membru care îl va duce la locul unde vor fi plasați și leagă contractele cu patronii respectivi. Elevii aceștia vor sta în permanență legătură cu Societatea corespondând de 2 ori în lună, iar tot la 2 luni elevii vor fi inspectați de către delegați ai Societății, la domiciliu spre a se convinge că patronii nu folosesc cumva elevii și la alte lucruri, interesându-se mai de aproape de referențele de traiu și îmbrăcăminte lor. Elevii plasați la germani vor avea avantajul de a învăța limba germană.

Doritorii de a fi plasați se vor prezenta fără cere la directorul Căminului de ucenici No. 1 Ștefan Vulpe, Timișoara (piața Tepeș Vodă No. 2). La prezentare băeții vor aduce extrasul de botez dovedind că sunt trecuți de etatea de 13 ani; certificatul școlar dovedind că au absolvat cel puțin 4 clase primare.

Rugăm factorii intelectuali dela sate a ne trimite cât mai mulți băeți isteți, sănătoși, și bine dezvoltați. Băeții vor aduce cu sine un rând de haine negre, 2 ismene, una pereche de ghete, 2 perechi de ciorapi și un ștergar.

Părinții sau tutorii vor trimite o declarație învindu-se că băeții să fie plasați la aceia meserie, ori în oraș, ori în județ unde Societatea îi va afla de bunii, și la caz de vor fugi fără motive dela patroni vor restitui patronilor cheltuelile avute cu îmbrăcarea lor. Timișoara, la 20 August 1925.

Ștefan A. C. Vulpe, director.

Congresul general al Preoților ort. din România.

La 25 și 26 Aug. s'a ținut în Cernăuți, al III-lea congres general al Preoțimeii ortodoxe asociate din România, preocupându-se cu deosebire de două probleme mari: creșterea unui *colidian creștin* și *înzeștrarea Bisericii ortodoxe*.

În Congres au fost reprezentate toate provinciile românești, iar din mitropolia Ardealului mai cu seamă secția — care corespunde diecezei — Arad.

La Congres și-au dat, ca prezenți, semnatura alor peste 250 preoți. Dar s'a remarcat și prezența tuturor notabilităților de seamă din Cernăuți și, ce e de trecut ca o notă nouă, tot mai multe din maicile preotese.

În cuvântul său de deschidere, ca în întreg cursul lucrărilor din cele două zile, presidentul Asociației generale a Clerului, părintele profesor universitar Icon. I. Popescu-Măldărești, a fost la înălțimea *chemării* sale.

Dintre cuvintele de salut, adresate congresiștilor, cele mai remarcabile au fost: salutul I. *Sf. Ipolit Vorobchievici*, episcopul vicar al arhiepiscopiei Cernăuți și cel al ministrului Bucovinei, prof. univ. Dr. *Iancu Nistor*. Cest din urmă a avut accente insufleteitoare despre rostul, din trecut și din viitor, al Bisericii și al Clerului, și cuvinte de chemarea mirenilor la mai multă dragoste către cele sfinte ale Neamului.

Congresiștii de asemenea, au dat dovada unei superioare înțelegeri a marilor probleme dela ordinea de zi.

În chestiunea creierii cotidianului nostru, dela început s'a dat, din partea presidentului, ideea conducătoare — subliniată de congresiști cu o extremă însuflețire — că acel ziar are să fie liber de orice angajamente de partid, politic ori clerical, ci va slugi *ideii creștine*, care va trebui dusă și așezată adânc în viața noastră publică.

Părintele I. *Popescu-Moșoaia*, care avuse un mandat să prezinte un referat concret, n'a propus soluții mai de aproape. Totuși, când să se accentueze absoluta necesitate a celui organ, preoții și alți particulari, s'au angajat cu sume frumoase la creierea fondului necesar. D. Mihail Berceanu, ajutor de primar al capitalei București, a fost cel dintâi cu 10 mii Lei. I-au urmat alții și alții, până s'a iscălit peste 250 mii Lei.

Di *Popescu Tudor*, zelos participant și colaborator la treburile bisericesti și ale Clerului, a formulat o propunere concretă. Ea culminează în ideea, ca fiecare preot să contribuie, lunar, cu câte 20 Lei la creierea fondului necesar. Se va curge și la alte izvoare.

Preoțimea a votat moțiunea cu multă însuflețire. Rămâne acum să se procedă cu urgență, la încasarea acelor cotizații. Nădăjduim că nu se va găsi un singur preot și un singur om de bine, care să nu se bucure de înfăptuirea acelu cotidian, demult dorit.

Cele 250 mii, iscălite în câteva minute, sunt dovada grăitoare despre înțelegerea congresiștilor și despre datoria la fel a celor rămași pe acasă.

Inzestrarea Bisericii a fost cea de a doua problemă capitală a Congresului. Raportorul părintele iconom I. *Georgescu-Dușumca* din București, printr'un referat concis și culminând în propuneri concrete, a îndrumat chestia spre ogașele vechilor tradiții creștine din timpul primar, când banul bisericii și al Creștinilor slugea, mai mult ca azi, faptelor de caritate. De aceea Sf. Sa, pornind dela ideea că Bisericele (enoriile) au averi să ajute pe cele fără de averi, concretizează necesitatea, de a se înființa din atari averi o bancă a Bisericii, pentru a împrumuta bisericile și mănăstirile sărace. Cere: un fel de monopol pe pregătirea obiectelor bisericesti; — înființarea unui institut obștesc de asigurarea bisericilor și a familiilor de bisericani; — revendicarea cimiteriilor, sub disciplina morală și în spre câștigul material al bisericii; stăruința, de a determina pe credincioșii, cari își fac testamente, să facă și dăni bisericesti. Din toate aceste și alte mijloace, cărora s'ar adăoga familiarizarea creștinilor cu darea bisericască, ar rezultă mari câștiguri materiale. Astfel statului i-s'ar cere numai subvenții întregitoare.

În aceasta chestie din urmă se propunea: subvenționarea Cultelor din țară — inclusiv cel ortodox — după proporția numărului sufletelor și cu considerare la averile, pe cari unele — numai unele — Culte le au, nu însă și cel ortodox. La acest punct s'a dat și un indicu concret despre felul inegal al subvenționării Cultelor: Cei vr'o 2 milioane de uniți (ruteni și români) au în bugetul ministerului Cultelor pro 1925, nu mai puțin ca 38 milioane lei; iar cei 14 milioane ortodocși din întreaga țară, au numai 25 milioane dela Stat.

S'a mai cerut, aproape ca prin hotărârea Congresului național-bis. din urmă dela Sibiu, paralelizarea lefilor preoțești cu salarizarea Corpului didactic.

La discuțiile asupra referatului părintelui Georgescu, Congresul a avut deasemenea, aceeași atitudine aprobătoare și de însuflețit protest împotriva risipirii banului public pe minoritarii noștri confesionali...

Situația ortodoxiei din Maramurăș încă a fost, în mod incidental însă, unul din obiectele acestui Congres.

Se știe, că peste zece sate g.-catolice din Maramurăș, sătule de bunătățile papistășismului românesc, s'au lăpădat de unație. Dar nu au aflat încă chipul de a putea ajunge stăpâne peste bisericile și averile lor bisericesti, deși aproape n'a rămas suflet „unit“ în nici una din acele comune.

Episcopia Clujului a trimis chiar un delegat al său la Congres, ca să înfățișeze chestiunea și să ceară sollicitudinea Preoțimei din toată țara. Deși delegatul episcopiei putea fi mai bine ales, totuși, documentele, de *teroare* din partea administrației politice mai ales, cetite în congres, au smuls preoțimei cele mai energice proteste. La propunerea subsemnatului s'a primit soluția; să se protesteze împotriva siluirilor administrației; să se ceară intervenția ministerului Cultelor pentru votarea urgentă a proiectului de lege relativ la regimul Cultelor, în scop de a se salva libertatea conștiinței religioase a fraților maramureșeni, și din alte părți, cari vor să revină la ortodoxie. S'a decis tot odată, ca Asociația generală a Clerului ort. să îndrepteze și un Cuvânt de îmbărbătare către acei frați și fii duhovnicești.

Frații basarabeni încă au prezentat câteva chestiuni de interes, despre cari voi scrie, poate în alt organ de publicitate, deoarece acelea trebuiesc tratate altmintea decât în cuprinsul sumar, ca cel de față.

La încheierea Congresului, a urmat fixarea delegaților, cari să reprezinte Preoțimea din singuraticile ținuturi, în organizația centrală. S'a făcut și acest lucru. Asociația „A. Șaguna“ își va trimite delegații săi, în persoanele ce și-le va alege cu prietejul restaurărilor sale.

Joi, în 27 august, peste 150 preoți congresiști au pelerinat la sf. Mănăstire Putna, de străveche glorie și de neîncetată inspirație. A fost cea mai vrednică încheiere a unui congres, care dacă a avut și unele lipsuri de astădată, a avut însă, totuși, nota vădită a unei succesei desvoltări.

Dr. Gh. Ciuhandu.

INFORMAȚIUNI.

Starea fondului de propagandă

la 1 Sept. 1925	Lei 10.000
Contribuiri noi:	
1. Consistorul ort. român din Arad	5000
2. Vasile Mircea abs. teol Lovnic	500
3. Ioan Medeleian preot Răchita	200
4. Mihail Păcățian ases. ref.	500
5. Dimitrie Muscan „ „	500
6. Aurel Călnicean „ consistorial	500
7. Vasilie Olariu ref. consistorial	500
Starea actuală	Lei 17.700

Stărușiți pe lângă credincioși să dăruiască pentru fondul de propagandă religioasă.

Cei ce contribuiesc pentru fondul de propagandă religioasă vor lua daruri însutit întărind biserica lui Hristos.

Reintoarcerea Suveranilor. M. M. L. L. Regele și Regina s'au reîntors din străinătate Miercuri, la 2 Septembrie, și-si au reședința în Sinaia.

Primiri în Institutul teologic diecezan. În ședința Ven. Consistor eparhial, ce s'a ținut Marți, în 1 Septembrie sub prezidiul P. S. Sale părintelui nostru Episcop *Grigorie*, s'au făcut primirile în Institutul nostru teologic pe anul școlar 1925—26. Din 97 recurenți au fost primiți 33 tineri, cari au întrunit condițiile din concurs, 18 din dieceza Aradului, 6 din a Orăzii-mari, iar 9 din alte eparhii.

Adunarea generală a „Astrei”. Vechea noastră Asociațiune și-a ținut adunarea generală la Reghinul-săsesc, în zilele de 29 și 30 August. Ca și adunările din trecut a fost și cea din anul acesta. O mare și înălțătoare manifestație de pe întreg cuprinsul Ardealului. Au participat și delegații societăților culturale din Vechiul regat, Bucovina și Basarabia. În cadrul festivităților s'a comemorat aniversarea de 50 ani dela moartea baronului Vasile L. *Popp*, al doilea președinte al „Astrei”.

De președinte al „Astrei” a fost reales dl Vasile *Goldiș*, fruntașul vieții noastre publice, iar în comitet: I. Prea Sfințitii mitropoliți: Dr. Nicolae *Bălan* și Dr. Vasile *Suciu*, Dr. Ilie *Beu*, general Boeriu, Dr. V. *Bologa*, Dr. L. *Borcea*, Dr. I. *Bunea*, Petru *Drăghici*, Dr. N. *Comșa*, general Dr. *Moga*, Ion *Lapedatu*, Dr. G. *Preda*, Dr. Oct. *Rusu*, *Silviu Teposu*, Ion *Vătășan*, Nic. *Tongan*, I. *Agârbiceanu*, Dr. Al. *Borza*, Dr. Elie *Dăianu*, Dr. N. *Drăganu*, Dr. I. *Lupaș*, Dr. I. *Coltor*, Al. *Lupeanu*, Dr. Al. *Rusu*, I. F. *Negruțu*, St. *Roșianu*, Dr. V. *Chindriș*, Dr. *Eugen Seleş*, Dr. *Aurel Lazar*, Dr. I. *Radu*, Dr. T. *Botiș*, *Vălcovici*, Dr. St. *Popovici*, Dr. *Valer Branisce*, Dr. Val. *Moldovan*, Petru *Suciu*, Dr. *Nișescu*, *Octavian Goga*, și I. *Simu*.

Membrii de drept: Dr. Tib. *Brediceanu*, G. *Bogdan-Duică*, D. D. *Călugăreanu*, Dr. O. *Ghibu*, Dr. I. *Hațieganu*, Dr. *Iuliu Maniu*, *Iuliu Moiescu*, T. V. *Păcățeanu*, Dr. M. *Șerban*, și Dr. G. *Vălsan*.

Cursuri pentru combaterea propagandei baptiste. La Bălți, în Basarabia, au fost deschise cursurile misionare ale eparhiei de Bălți, pentru combaterea propagandei baptiste. Cursurile vor dura două săptămâni. 50 de preoți vor ține prelegerile.

Di N. Iorga la... poșta redacției. „Gazeta Maramureșană” a avut cinstea de a primi un articol dela dl prof. N. Iorga. Cei dela numita gazetă, au confirmat primirea articolului și și-au exprimat mulțumirea prin... poșta redacției. E și acesta un „omagiu” ce se aduce ilustrului profesor?

BIBLIOGRAFIE.

Ștefan Meteș: Moșile Domnilor și boerilor din Țările române în Ardeal și Ungaria. („Biblioteca Semănătorul” No. 83—84 Arad. Prețul 10 Lei.)

Din o mulțime de documente adunate de prin arhive și biblioteci, tânărul și harnicul istoriograf *Ștefan Meteș* a alcătuit această broșură despre Moșile

Domnilor și boerilor din Țările române în Ardeal și Ungaria. Cu bogăție de date, dl *Ștefan Meteș* studiază puternica influență ce au avut-o Domni și boerii din principatele române asupra vieții românești din Ardeal.

Prezența Domnilor și boerilor de dincolo de Carpați între iobagii Ardeleni a fost de-un neprețuit folos pentru neamul nostru.

Acești Domni și boeri le-au clădit Românilor ardeleni lăcașuri sfinte pe cari le-au inzestrat cu odăjdii și cu cărți bisericești.

Și nu odată Românil din Ardeal au găsit sprijin la voevozii Munteni și Moldoveni contra asupririlor ungurești și săsești.

Cartea dlui *Ștefan Meteș* ne luminează o parte a trecutului nostru pe aceste pământuri. Ea oferă o lectură foarte interesantă și n'avem cuvinte îndestul de calde pentru a o recomanda cetitorilor noștri.

V. Demetrius: Nuvele Alese („Biblioteca Semănătorul” No. 90—92, Arad. Prețul 15 lei.)

Activitatea literară a dlui V. Demetrius, mai cu seamă proza d-sale, este bine cunoscută de publicul nostru cetitor.

Volumul de nuvele alese pe care-l publică „Biblioteca Semănătorul” din Arad, va grăbi răspândirea în cercuri cât mai largi a câtorva dintre cele mai frumoase și mai caracteristice pagini de proză ale dlui V. Demetrius.

Scrisul dlui Demetrius găsește un teren prielnic atât la orașe, cât și la sate. Nuvelele lui vor găsi prieteni mulți și statornici printre iubitorii de literatură.

Elena Farago: Scrisori („Biblioteca Semănătorul” No. 93, Arad. Prețul 5 lei).

În cele 64 de pagini ale volumașului, marea noastră poetă publică un ciclu de scrisori de toată frumusețea. Întâlnim în aceste pagini, versuri cari farmecă și fură... Freamătă în ele acelaș suflet, pe care l-am întâlnit și în celelalte volume ale d-nel Farago... fructe grele de belșuguri cerești.

Volumașul poetei Elena Farago vine pe urma unei activități rodnice pe câmpul literaturii noastre și nu ne îndoim, o singură clipă, de călduroasa primire ce i-o va face publicul nostru cetitor.

Ion Montani: Valul care trece (Biblioteca „Semănătorul” No. 95—96 Arad. Prețul 10 Lei.)

Volumul „Valul care trece” e al doilea pe care dl. Ion Montani îl publică în „Biblioteca Semănătorul”.

Despre bogata activitate a dlui Ion Montani lăsam să urmeze aceste juste aprecieri ale dlui E. Lovinescu:

„Activitatea publicistică de un pătrar de veac a dlui Ion Montani este bine cunoscută în Ardeal; prin seriozitatea problemelor puse prin nivelul discuției și ceiace e mai puțin obișnuit în Ardeal, prin relieful expresiei rotunde și prin armonia arhitectonică cu care se încadrează ideea, o astfel de activitate merită să fie cunoscută și în vechiul regat. Publicistica dlui Ion Montani e de calitate culturală și literară; când ceea ce e bine gândit despre lucruri ce trec interesul momentului e și bine exprimat, se cuvine să înfrunte, sub forma cărții, și reflexia cititorului atent”.

CONCURSE.

Pentru îndeplinirea parohiei Aldești, — devenită vacantă prin reposarea preotului Leontin Beltechi, — se escrie *de nou* concurs, cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele parohiei sunt:

1. Usufructul unui intravilan și locuință în școala confesională.
2. Usufructul sesiei parohiale, cu drept de pășunat.
3. Stolele legale.
4. Birul, constător: a). Din 30 l. cucuruz sfărâmat dela parohienii cu 8 jugh. și mai mult pământ extravilan; b) din 15 l. cucuruz dela parohienii cu 4—5 jugh. pământ extravilan; c) din 7½ l. cucuruz dela parohienii cari au mai puțin de 4 jugh. cat. pământ extravilan; d) jelerii, cari și după executarea reformei agrare, vor rămâne fără pământ extravilan, sunt scutiți de bir.

5. Intregirea salariului din vistieria statului, pentru care însă parohia nu ia răspundere.

Văduvei preteasă îi compete jumătate din venitul parohiei, până la 12 Februarie 1926.

Parohia este de cl. II., dar vor fi admiși și recurenți de cl. III.

Alesul va solvi dările publice după beneficiul său și va fi îndatorat a catehiza elevii ort. rom. dela școala primară, fără vre-o renumerațiune dela parohie.

Reflectanții își vor înainta recursese, — ajustate cu documentele necesare și adresate comit. par. din Aldești, — la oficiul protopopesc ort. rom. din Ineu (jud. Arad) și se vor prezenta în careva Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică — pe lângă observarea dispozițiilor Reg. pentru parohii, — pentru a-și arăta dexteritatea în oratorie și în cele rituale.

Din ședința comitetului par. din Aldești, ținută la 16 August 1925.

Mihal Cosma m. p.
adm. par. președinte.

Avisalon Tripa m. p.
notar-adhoc.

In conțelegere cu: Ioan Georgia m. p. protopop

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei Lalașinț (protopopiatul Lipovei) devenită vacantă prin decedarea parohului Ioan Hadan, în conformitate cu rezoluțiunea consistorială No. 2027/1925 se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt:

1. Un intravilan parohial.
2. Una sesie parohială necompletă, constătătoare din părțile cuprinse în cartea fund. și coala cadastrală.
3. Stolele legale. 4. Birul legal. 5. Intregirea dotației preoțești dela stat.

Din venitul parohial jumătate — până la 2 Martie 1926 — compete văduvei preteșe rămase după decedatul preot, care va suportă sarcinile de impozite după acest beneficiu.

Alesul e obligat a suportă toate dările după beneficiul său și a catehiza la școala primară din loc.

Parohia e de clasa III-a recurenții vor dovedi asemenea calificatiune.

Reflectanții își vor înainta recursese ajustate cu documentele recerute — adresate comitetului parohial ort. rom. din Lalașinț — la oficiul protopopesc ort. rom. din Lipova și se vor prezenta în vre-o Du-

minecă ori sârbătoare în sf. biserică din Lalașinț, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie observând strict dispozițiunile §-lui 33 din Reg. pentru parohii.

Cei din alta dieceză au să posedă permisiunea P. S. Sale D-lui Episcop diecezan de a putea recurge, ceia-ce vor dovedi protopresbiterului tractual spre a li-se da voia a se prezenta în parohie.

Lalașinț, din ședința comitetului parohial ort. rom. ținută la 8 Iunie 1925.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: Fabriciu Manuilă, protopop.

—□—

3—3

In conformitate cu ordinul Ven. Consistor No. 1619/1925 se publică concurs cu termen de 45 zile dela prima apariție în „Biserica și Școala” pentru îndeplinirea postului de capelen temporal cu dreptul de succesiune pe lângă parohul deficient Valeriu Magdu din Ecica (Ecka, jud. Torontal; Reg. S. H. S.). Parohia este de cl. I.

Venitele parohiei sunt:

1. Una sesiune parohială constătoare din 30 jugh. cad. pământ arător.

2. 250 dinari până la regularea definitivă a birului.

3. Stolele legale. — Casă parohială nu este.

Din venitele înșirate capelanul va beneficia jumătate având să supoarte toate dările publice după beneficiul său și să catehizeze la școlile primare din comună.

Dela reflectanți se cere calificatiune de clasa I. conform concluzului sinodului eparhial Nrul 84/1910.

Recursese ajustate regulamentar se vor adresa către comitetul parohial din Ecica și se vor înainta oficiului parohial din Sarca. (Sarca, j. Torontal; Reg. S. H. S.) iar reflectanții, pe lângă observarea strictă a §. 33 din Regulamentul pentru parohii se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Ecica, ca să-și arate dexteritatea în cele rituale și oratorie. Concurenții din alte dieceze vor avea să producă act de legitimare dela Prea Sfinția Sa Dl Episcop al Aradului, că pot recurge.

Din ședința comitetului parohial din Ecica, ținută la 30 Iulie 1925.

Iovan Magda m. p.
președinte.

Valeriu Ghilezan m. p.
notar.

In conțelegere cu: Gherasim Andru m. p.
adm. tractual.

—□—

4—6

Pentru îndeplinirea parohiei vacante (a III-a) din Socodor jud. Arad prin aceasta să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Beneficiul constă din: 1. Una sesie parohială în estensiune de 36 jugh. cad. 2. Birul legal, conform concluzului Ven. Consistor de sub Nr. 1019/1925. 3. Stolele legale și 4. Intregirea dotației preoțești dela Stat.

Alesul preot este obligat a-și plăti toate dările după beneficiul său și a catehiza fără onorar special dela parohie, la școalele din comună, unde va fi ordonat de superioritatea sa.

Parohia e de cl. I. Dela recurenți se cere calificatiunea normală în concluzul Sin. eparhial No. 84/1910.

Reflectanții din alte dieceze numai cu învoirea Ven. Consistor diecezan pot concura.

Concurenții, după ce vor dovedi protopopului concernent îndreptățirea și calificatiunea cerută pe

lângă observarea strictă a dispozițiilor din §. 33 din Reg. pentru parohii, se pot înfățișa în sf. biserică din Socodor, spre a cântă, offică și cuvântă, precum și spre a face cunoștința alegătorilor.

Rugărilor de concurs ajustate cu documentele necesare și cu atestat de serviciu de până acum, se vor înainta în termenul concursual protopopului ort. rom. din Chișineu (jud. Arad).

Din ședința comitetului parohial din Socodor dela 21 Iunie 1925.

Petru Marsleu
paroh-preș. com par.

Ioan Popovici
notar com. par.

În conțelegere cu: *Dr. Dimitrie Barbu*, protopop.

—□—

1—3

Concurs repetit.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante Șistaroveț protopresbiteriatul Lipovei, conform ordinului consist' No. 2846/1925 se publică din nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele parohiei sunt: 1. Un intravilan cu un techin. 2. Una sesiune parohială în estensiune de 30 jugh. 3. Birul legal 4. Stolele legale. 5. Intregirea dotației preoțești dela stat. 6. Casă parohială nefiind, comuna bisericească se va îngriji de locuință pentru preot până la zidirea casei parohiale.

Alesul are să predice cel puțin de două ori pe lună, să supoarte toate dările după venitul parohial și să catihizeze la școalele primare din loc.

Parohia e de clasa II se admit însă și recurenți cu ervalificațiune de clasa III-a, deci reflectanții au să dovedească că posedă ervalificațiunea corespunzătoare și să se prezinte în sf. biserică din Șistaroveț în termenul concursual în vre-o Duminecă ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie observând strict dispozițiunile §-lui 33 din Reg. pentru parohii.

Recursele ajustate cu documentele recerute și atestat despre eventualul serviciu prestat se vor înainta P. On. officiu protopopesc ort. rom. din Lipova în termenul concursual.

Cei din altă dieceză au să dovedească că posedă binecuvântarea P. S. Sale Dlui Episcop diecezan spre a putea recurge.

Șistaroveț, din ședința Comitetului parohial ort. român.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Mănuila*, protopop

—□—

1—3

Concurs.

Consistorul ort. rom. din Arad publică concurs pentru înaintarea ofertelor în ce privește pictarea icoanelor necesare pe iconostasul dela capela internatului diecezan de fete din Arad.

Seria icoanelor de pictat și dimensiunile lor se pot vedea în cancelaria senatului episcopesc dela Consistorul din Arad. Reflectanții la aceste lucrări de odată cu ofertele lor vor prezenta Consistorului vre-o icoană de model pictată de dâșii.

La pictarea icoanelor de sub întrebare pot reflecta numai acei pictori, cari vor dovedi în scris, că dela Ministerul Cultelor și Artelor—Comisiunea Monumentelor Istorice au autorizația de a picta icoane sfinte.

Pentru participarea la acest concurs, reflectanții nu pot pretinde nici un fel de spese dela Consistorul nostru.

Ofertele se vor înainta la adresa Consistorului ort. rom. din Arad, până în 15 Septemvrie a. c.

Arad, din ședința cons. a Senatului episcopesc ținută la 22 August 1925.

Consistorul ort. rom. din Arad.

Licitație minuendă.

Pentru darea în întreprindere a reconstruirii edificiului bisericesc ort. rom. din Utvin, se va ține concurs de licitație cu oferte închise.

Planul, devizul de spese și celelalte condiții se pot vedea la oficiul parohial, unde ofertele se vor înainta până la 7 Septemvrie a. c. ora 18. Ofertele ulterioare nu se vor primi.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a încredința lucrările celui întreprinzător, în care va avea mai mare încredere.

Utvin, la 30 August 1925.

Comitetul parohial.

Licitație minuendă.

În baza înaltei rezoluțiuni a Ven. Consistor ort. rom. din Arad cu Nr. 2649/1925, prin aceasta se escrie licitațiune minuendă, care se va ținea Luni în 14 Septemvrie 1925, în comuna Pustiniș, plasa Giulváz. jud. T.-Torontal, în localul școalei de stat la orele 2 p. m. pentru darea întreprinderii a zidrei sf. biserici noi, ort. rom. din Pustiniș.

Prețul de esclamar e 1,560.000 Lei.

Reflectanții cari numai diplomați pot să fie își vor înainta ofertele în plic închis, adnexând vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da lucrările de zidire celui întreprinzător în care va avea mai mare încredere și garanță, fără considerare la rezultatul licitației.

Reflectanții nu pot reclama spese de drum sau diurne pentru participarea la licitație.

Condițiunile speciale și devizul speselor de zidire se pot vedea la oficiul parohial ort. rom. din Pustiniș, în fiecare zi până în preziua termenului fixat pentru licitațiune.

Pustiniș, la 1 Septemvrie 1925.

Comitetul parohial.

AVIZ. Cu onoare aduc la cunoștință onoratalui public și autorităților bisericești, că în Arad, str. Românului Nr. 7, am deschis un *birou tehnic de arhitectură*; construiesc orice planuri de casă, școli și biserici împreună cu devizele (preliminare) lor, mai departe execut colajonări de totfelul de lucrări de zidiri și întreprind totfelul de lucrări tehnice, clădiri etc.

Cu stimă:

Teodor Cioban,
arhitect.

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial

Censurat: **Prefectura Județului.**